

Jauns gads ir sācies

Pienācis laiks palīdzēt bērniem kļūt
par aktīviem digitālajiem pilsoņiem

Vecākiem

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Būt tiešsaistē

Piekļuve un iekļaušana

Digitālās tehnoloģijas var satuvināt bērnus gan ar ģimenes locekļiem, gan draugiem, ar kuriem ikdienā nav iespējas tikties klātienē. Tomēr tās var arī radīt nevienlīdzību un zināšanu plaisu starp cilvēkiem, kuriem tehnoloģijas ir pieejamas ikdienā un kuriem tās nav pieejamas.

- Dažreiz nevienlīdzība ir saistīta ar invaliditāti.
- Aiciniet savus bērnus izvēlēties kādu invaliditātes veidu, kuru izpētīt tiešsaistē, lai uzzinātu, kā digitālās tehnoloģijas varētu palīdzēt bērniem ar šo invaliditāti uzlabot sadzīvi. Un vai šīs tehnoloģijas ir pieejamas visiem?

Mācīšanās un radošums

Jaunais gads simbolizē jaunu sākumu, tādēļ tas ir ideāls laiks, lai mudinātu bērnus uzzināt par jaunām tēmām. Digitālās tehnoloģijas var palīdzēt veicināt viņu iztēli. Izpētiet tās kopā ar bērniem un aiciniet viņus parādīt savas digitālās prasmes.

- Palūdziet ģimenes locekļiem izpētīt internetā, lai uzzinātu, kā tiek svinēts jaunais gads kādā viņu izvēlētajā valstī vai reģionā.
- Salīdziniet rezultātus. Tas atdzīvinās diskusijas maltītes laikā un atgādinās, cik aizraujoši ir atklāt dažādas kultūras atšķirības.

Medijpratība un informācijas pratība

Kamēr visi vēl aizvien aktīvi apspriež savas Jaunā gada atņemšanās, aiciniet bērnus padomāt par to, kādus mediju viņi izmanto un kā tie var ietekmēt to, ko viņi vēlas un dara.

- Izvēlieties valsti, kas interesē jūsu bērnus, un, izmantojot internetu, uzziniet, kā tur tiek sagaidīts jaunais gads.
- Vai svinības patiešām atspoguļo to, kā cilvēki dzīvo šajā valstī? Atgādiniet viņiem, ka publiskais tēls dažkārt var būt maldinošs.

Labklājība tiešsaistē

Ētika un līdzcietība

Ģimenes un draugi bieži tiekas un dāvina viens otram dāvanas vecā gada beigās vai jaunā gada sākumā. Pārrunājiet ar bērniem dāvanu pasniegšanu un aiciniet viņus domāt par citiem veidiem, kā viņi var izrādīt uzmanību un atzinību citiem.

- Palūdziet bērniem iejusties to cilvēku ādā, kuri naudas trūkuma vai kultūras tradīciju dēļ nesaņem dāvanas.
- Vai bērni būtu gatavi piedāvāt kādu no savām rotaļlietām tiem, kuriem klājas sliktāk nekā viņiem?

Veselība un labklājība

Bērni labprāt pavada savu brīvo laiku internetā. Atgādiniet viņiem, ka arī fiziskās aktivitātes ir ļoti svarīgas. Vislabāk, ja izvairās no ekrānu lietošanas vismaz stundu pirms gulēt iešanas.

- Uzziniet un izpētiet, kādas tiešsaistes spēles spēlē jūsu bērni.
- Apmeklējiet [PEGI](#) mājaslapu (Eiropas Spēļu informācijas sistēma) un meklēšanas laukā ierakstiet spēles nosaukumu. Rezultātos par katru spēli redzēsiet minimālo ieteicamo vecumu spēlētājiem un satura aprakstus, iekļaujot informāciju par riskiem.

E-iespējas un saziņa

Sagaidot jauno gadu, cilvēki visā pasaulē viens otram tiešsaistē sūta ziņas un apsveikumus. Tāpēc šis ir īstais brīdis, lai atgādinātu bērniem, ka ziņas, ko viņi sūta internetā un viss, ko viņi dara, ietekmē to, kā viņus uztver citi.

- Parādiet saviem bērniem, kā izmantot tehnoloģijas, lai efektīvi, atbilstoši un ar cieņu sazinātos ar dažādām grupām: ģimeni, draugiem, klases biedriem, skolotājiem utt.

Tiesības tiešsaistē

Aktīva līdzdalība

Jaunā gada apņemšanās bieži vien ir saistītas ar to, lai nākamais gads būtu labāks un gaišāks par iepriekšējo. Aktīva līdzdalība ir viens no veidiem, kā to panākt. Bērniem bieži vien ir jāatgādina, ka, strādājot kopā ar citiem, lai sasniegtu kopīgus mērķus, viņi dod savu ieguldījumu, lai padarītu pasauli labāku.

- Izvēlieties kādu aktuālu globālu tēmu, piemēram, klimata pārmaiņas, un diskutējiet ģimenē par to, kā tās varētu ietekmēt dzīvi nākotnē.
- Palūdziet bērniem izdomāt vienu aktivitāti (tiešsaistē vai klātienē), ko jūs kā ģimene varētu īstenot, lai veicinātu labai draudzīgu dzīvesveidu.

Tiesības un pienākumi

Lai jauno gadu sāktu ar zināšanu bagāžas papildināšanu, mudiniet bērnus izpētīt, vai viņu iecienītās tiešsaistes platformas patiešām nodrošina pietiekamu aizsardzību un ievēro viņu pamata tiesības.

- Kopā ar bērniem uzmanīgi aplūkojiet tiešsaistes platformas, ko viņi izmanto. Vai viņi ir pietiekami aizsargāti pret piekļuvi kaitīgam vai nepiemērotam saturam? Vai ir pasargāti pret aizvainojošu komentāru saņemšanu vai draudzības uzaicinājumiem no svešiniekiem?

Privātums un drošība

Gada nogales svinību laikā bērni nereti dāvanā saņem jaunas videospēles, spēļu lietotnes, tiešsaistes spēļu platformu abonementus vai rotaļlietas, kas pieslēgtas internetam. Tā ir lieliska izdevība pārrunāt ar viņiem spēļu privātuma jautājumus. Kā arī dažādos riskus, kādi pastāv, izmantojot šīs dāvanas.

- Kopā ar bērniem pārbaudiet viņu iecienītāko spēļu lietotņu vai platformu datu politiku. Vai privātums un personas dati ir pienācīgi aizsargāti?
- Ņemiet vērā, ka daudzas ar internetu savienotas rotaļlietas ievāc lietotāju datus, bieži bez konfidencialitātes iestatījumiem vai informācijas par to, kur lietotāju dati tiek glabāti.

Tiesības tiešsaistē

Patērētāju informētība

Covid-19 pandēmijas dēļ arvien vairāk laika mēs pavadām tiešsaistē, nereti arī iepērkoties un iegādājoties lietas, kas mums nemaz nav nepieciešamas. Izmantojiet šo laiku, lai pārrunātu ar bērniem, kā pārmērīga lietu iegāde var ietekmēt apkārtējo vidi. Kā arī par to, kam viņiem vajadzētu pievērst uzmanību, izvēloties preces tiešsaistē.

- **Atgādiniet bērniem par naudas patieso vērtību:** norādiet, cik maksā kāda viņiem zināma prece (pildspalva, saldējums utt.), un palūdziet viņiem aprēķināt, cik daudz šādu vienību būtu nepieciešams, lai iegādātos mobilo tālruni, planšetdatoru, vai katru mēnesi apmaksātu ģimenes interneta rēķinu.

Pienācis laiks palīdzēt bērniem kļūt par aktīviem digitālajiem pilsoņiem

Citas Eiropas Padomes publikācijas par digitālo pilsonību

- ▶ Educating for a video game culture – A map for teachers and parents (2021)
- ▶ Easy steps to help your children become a Digital Citizen (2020)
- ▶ Keeping young citizens busy at home during the Corona crisis (2020)
- ▶ Parenting in the digital age – positive parenting strategies for different scenarios (2020)
- ▶ Digital Citizenship Education Handbook (2019)
- ▶ Bullying: perspectives, practice and insights (2017)
- ▶ Internet Literacy Handbook (2017)

Papildu informācija pieejama:
www.coe.int/education

Autori:

Janice Richardson

Veronica Samara

Tulkoja:

Latvijas Drošāka interneta centrs

(www.drossinternets.lv)

PREMS 016522

LVA

www.coe.int

Eiropas Padome ir Eiropas vadošā cilvēktiesību organizācija. Tajā apvienojušās 47 valstis, tostarp visas Eiropas Savienības dalībvalstis. Visas Eiropas Padomes dalībvalstis ir parakstījušas Eiropas Cilvēktiesību konvenciju - līgumu, kurš radīts, lai aizsargātu cilvēktiesības, demokrātiju un tiesiskumu. Eiropas Cilvēktiesību tiesa pārrauga šīs Konvencijas īstenošanu dalībvalstīs.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE